

Було б геть неправильно стверджувати, що Білл Гейтс вибився в багатії з бідності. Йому не довелося шукати шлях із гетто чи досягати успіху неймовірними зусиллями. Та все ж його юність — показовий приклад того, як можна взяти якнайбільше від наявних переваг.

Вільям Генрі Гейтс III народився в Сієтлі (штат Вашингтон) 28 жовтня 1955 року. Його батьками були Вільям Гейтс-старший, юрист, і Мері, викладачка та підприємниця; Білл став їхньою середньою дитиною та єдиним сином. У сім'ї Білл отримав назвисько Трей (англійська назва карткової трійки, а також «номерна» позначка імені).

Обоє батьків були людьми інтелігентними й освіченими і того ж бажали своїм дітям. Білла змалечку привчали цікавитися тим, що збагачує розум. Тому, наприклад, у сім'ї було заборонено дивитися телевізор увечері, якщо вранці треба було йти до школи; з цим правилом Гейтс примирився відносно легко. В одному зі своїх інтерв'ю 1986 року він сказав: «Я не з тих людей, які ненавидять телебачення, але й не думаю, що воно дуже тренує мозок». Сім'я Гейтсів не липнула до екрана, а віддавала перевагу спілкуванню, іграм та читанню.

Саме читання, по суті, й визначало подальший життєвий шлях Білла Гейтса на всіх його етапах, тож його сто-

сунки із книжками ми згодом розглянемо більш детально (див. «Читай, як Білл Гейтс», с. 153). Водночас родинні дискусії з різних питань — від актуальних подій до культури, спорту та повсякденних дрібниць — розвивали у хлопчини широкий спектр інтересів, а також формували здатність висловлювати свою думку. Всупереч поширеному образу середньостатистичного гіка-новатора в технічній сфері, Білл ніколи не був хлопчиком-інтровертом, який знаходив утіху під захистом комп'ютерного монітора.

Власне кажучи, він був певною мірою екстравертом, до того ж дуже схильним до конкуренції. Як і можна було очікувати від сім'ї, що нагородила сина назвиськом із карткових ігор, у Гейтсів заохочувалося прагнення до конкуренції. Наприклад, батьки щороку проводили відпустку разом із дітьми в районі Гуд-Каналу, поблизу затоки П'юджет. Гейтси їздили на відпочинок із кількома іншими молодими сім'ями, а його окрасою завжди була міні-олімпіада, в якій усі вони брали участь. Білл, хоч і був доволі дрібним, відзначався сміливістю й рішучістю. Як супротивника його могли недооцінювати лише недалекоглядні люди. У розмові з письменницею Дженет Лоу 1998 року Гейтс пригадував: «Улітку ми... дуже багато грали у змагальні ігри — естафети, метання яєць, „захопи прапор“. Це завжди проходило чудово, і все це доводило нам: ми можемо змагатись і досягати успіху».

Не дивно також, що Білл особливо любляв стратегічні ігри, зокрема шахи (він хотів стати шаховим гросмейстером) і го. Його успіхам сприяло вроджене розуміння логіки, а також феноменальна пам'ять. Якось священник церкви, яку відвідувала сім'я Гейтсів, запропонував приз людині, що зможе напам'ять вивчити Нагірну проповідь.

Гейтс, звісно, блискучо впорався з цим завданням. Коли священник запитав, як йому це вдалося, хлопець із молодечим завзяттям пояснив: «Я здатен на будь-що, на чому зосереджуся».

Про неабияку Біллову пам'ять свідчить також те, що вже зрілою людиною він міг не замислюючись повторити свої репліки з п'єси, в якій грав у старшій школі. Така ідеальна пам'ять виявилася надзвичайно корисною, коли почала формуватися пристрасть хлопця до комп'ютерного програмування: завдяки вмінню запам'ятовувати величезні обсяги комп'ютерного коду він значно випереджав решту.

Гейтс, який виріс у часи, коли хлопчики захоплювалися історіями про дослідження космосу, також був відкритим до технічних можливостей майбутнього. У шестирічному віці він побував на всесвітній виставці в Сіетлі, основним експонатом якої була неймовірно висока спостережна вежа, що називалася Спейс-Нідл — «Космічна голка». В Америці на початку 1960-х років вважалося, що майбутнє — це місце, в якому можливо все, і Гейтс беззастережно підтримував такі переконання. Тож це саме той випадок, коли можна сказати, що людина з роками не змінюється в головному, оскільки від своєї мрії він ніколи не відмовлявся.

У перші шкільні роки Білл навчався досить непогано, але часто був неуважним, тож у шостому класі (приблизно в одинадцятирічному віці) батьки перевели його до приватної школи Лейксайд. Мовляв, там синові даватимуть завдання, які стануть викликом для його інтелекту, що активно формувався. Найвищий потенціал хлопець демонстрував у сферах математики та природничих наук:

склавши 1973 року стандартизовані іспити, за математичну частину він набрав максимальних 800 балів. Втім, не можна сказати, що Гейтс був обмеженим: він і далі плекав широке коло інтересів, до того ж у старшому віці демонстрував схильність до акторської майстерності та політики. Багато років по тому Гейтс визнає, що підлітковий вік відіграв поворотну роль у його розвитку, і зізнався Стівенові Леві, автору книжки «Хакери: герої комп'ютерної революції», що його «програмний мозок» сформувався до того, як йому виповнилося сімнадцять.

Успіхи перспективного юнака не лишилися непоміченими. Кілька університетів Ліги плюща запросили його на навчання, і він обрав Гарвард. Однак, вступивши до вишу, Гейтс, як і його майбутній видатний суперник Стів Джобс, почав пропускати чимало занять. Із тих предметів, які його цікавили, він і далі досягав високих результатів, але на ті, які вважав не потрібними, просто не звертав уваги. Водночас Гейтс активно користувався комп'ютерними лабораторіями, реалізуючи власні проекти, — часом він проводив там по кілька днів поспіль. А коли йому ставало нудно, гаяв час за покерними марафонами.

Гейтс народився в середовищі, де метким розумом не тільки захоплювалися — його розвиток активно заохочували. Кмітливий і розсудливий юнак прагнув скористатися усіма можливостями, які відкривалися перед ним, і робив це доволі успішно. Можливо, Гейтс і не був зразковим студентом — особливо якщо йшлося про ті сфери, які його не надто цікавили, — але він прийняв власний розум і, на відміну від безлічі інших молодих людей, ніколи не відчував потреби приховувати його від світу.

У книжці Синтії Кроссен «Багаті та їхній шлях до багатства», виданій 2000 року, наведено таке висловлювання Гейтса: «Розум — це здатність засвоювати нові факти. Поставити гостре запитання. Засвоїти щось негайно. Вміння запам'ятовувати. Встановлювати зв'язок між цarinaми, які спершу можуть і не видаватися пов'язаними». Саме таким був розум Білла Гейтса.

Гейтсові герої

«Як негарний із себе коротун, який навіть французом насправді не був, зумів повстати й переписати закони Європи... Оце так розумник».

БІЛЛ ГЕЙТС, ЦИТАТА ІЗ КНИЖКИ «ГЕЙТС:
ЯК МАГНАТ ІЗ MICROSOFT ПЕРЕБУДУВАВ ГАЛУЗЬ
І СТАВ НАЙБАГАТШОЮ ЛЮДИНОЮ АМЕРИКИ», 1993

Гейтс ніколи не був прихильником поклоніння героям, навіть у підлітковому віці, коли більшість із нас прикрашає стіни своєї кімнати зображеннями спортсменів, зірок естради, кінокумирів або політиків-революціонерів, наша відданість яким не обов'язково проходить випробування часом. А втім, деякі люди, зокрема найвеличніші постаті в історії, справді викликали його захоплення.

Так, Гейтс був великим шанувальником Ісаака Ньютона, природознавця XVII–XVIII століть, який передусім запам'ятався формулюванням законів усесвітнього тяжіння. Гейтс, що також цікавився математикою і фізикою, високо цінував його прагнення досягти вершин. Захоплювався він і Леонардо да Вінчі, італійським ерудитом, який завдяки своїм різноманітним досягненням (від створення «Мони Лізи» до накреслення прототипу літального апарата за кілька століть до першого польоту людини) став взірцем «людини епохи Відродження». Леонардо викликав захоплення Гейтса і у зрілому віці, що йому дорого обходилося, як ми побачимо у розділі «Насолоджуйся атрибутами свого успіху» (с. 137). 1995 року він сказав у інтерв'ю The New York Times: «Леонардо був чи не найбільш неймовірною людиною

в історії. Він був генієм у більшій кількості сфер, ніж будь-який учений будь-якої епохи, а також чудовим художником і скульптором».

ПОВОДИРІ ЛЮДСТВА

Показово, що серед історичних осіб, які викликали захват у Гейтса, був і Наполеон Бонапарт, видатний французький генерал, а згодом — диктатор. Обидва вони були невеликими на зріст, і кожен із них заповзвся завоювати світ поєднанням холодного розрахунку та відваги. Також вони чудово опанували вміння виявляти слабкості суперників і прославилися часом жорстким стилем лідерства. Неважко уявити собі Гейтса Наполеоном технічної епохи.

Згодом увагу Гейтса привертали інші видатні особи; щоправда, він оцінював їх на основі власних суворих критеріїв. Наприклад, Генрі Форд не став героєм Гейтса: він слугував рольовою моделлю у плані досягнення успіху, але не виправдав очікувань через не надто успішні намагання його втримати. А от Нельсон Мандела викликав Гейтсове захоплення завдяки своїй майже неземній великодушності та здатності зберігати спокійну логічність, навіть зіткнувшись із серйозною провокацією. Простежити паралелі між видатним лідером боротьби з апартеїдом і чарівником програмування, яким був Гейтс у молоді роки, можливо, й нелегко, а от помітити вплив Мандели у його наступній іпостасі всесвітнього філантропа значно легше.

Можливо, дещо менше дивує такий об'єкт поваги молодого Гейтса, як Тайгер Вудс, що прийшов нізвідки і встановив нові стандарти у світі гольфу невдовзі після того, як Гейтс спричинив аналогічний вплив на комп'ютерну індустрію. Обидва багато досягли, ще дуже молодими, і ставилися до своїх галузей із просто унікальним завзяттям.

Ще одного вартого особливої пошани вченого Гейтс помітив у сучасній науковій спільноті. Ним став нобелівський лауреат із фізики Річард Фейнман. Смерть Фейнмана 1988 року, невдовзі після того, як Гейтс вирішив, що мусить зустрітися з ним віч-на-віч, дуже його засмутила. Фейнман, який народився 1918 року, був американським фізиком-теоретиком, що прославився передусім дослідженнями у квантовій механіці (зокрема квантовими обчисленнями) і фізиці часток, а також став лауреатом Нобелівської премії з фізики 1965 року за роботу в галузі квантової електродинаміки. Цей учений, шукаючи новаторських способів представлення своїх відкриттів, створив графічну систему, надалі відому як діаграми Фейнмана. Гейтс, безсумнівно, високо цінував розуміння вченим важливості як змісту, так і форми. Щоб зрозуміти причини його привабливості для очільника Microsoft, варто навести коротке письмове звернення Фейнмана до одного зі своїх студентів: «Уваги варті ті проблеми, які справді можна вирішити чи у вирішенні яких можна взяти участь, ті, в які справді можна зробити якийсь внесок... Якщо ми справді можемо щось зробити із проблемою, то вона аж ніяк не є занадто незначною чи тривіальною». Так цілком міг би висловитися й сам Гейтс.

ДРУГ І РОЛЬОВА МОДЕЛЬ

«Не порівнюйте себе ні з ким на світі.

Цим ви ображаєте самих себе».

БІЛЛ ГЕЙТС

Можливо, найбільше Гейтс рівнявся на людину, яка сама зізналася в тому, що не відчуває особливих сантиментів до світу техніки, в якому він жив. Разом з тим, Воррен Баффетт, як і Гейтс, власними зусиллями став мультимільярдером і одним із головних суперників Гейтса у боротьбі за титул найбагатшої людини світу. Він також спричинив величезний вплив на філантропічні діяння Гейтса. Баффетт, що народився 1930 року у місті Омаха (Небраска), є головою Berkshire Hathaway і, на думку багатьох людей, може вважатися найбільш хитромудрим інвестором в історії. Практично всі його статки, які 2015 року оцінювались у 73 мільярди доларів, дісталися йому виключно завдяки вмінню вгадати, кого слід підтримати у комерції. Баффетт, якого називають «Оракулом з Омахи», пояснює свій успіх значною мірою дотриманням принципів, які відстоював професійний інвестор Бенджамін Грем, чиї роботи Баффетт почав вивчати наприкінці 1940-х років. Щоб дати читачеві уявлення про Баффеттове вміння робити гроші з грошей, скажемо: інвестиція в розмірі 10 000 доларів у Berkshire Hathaway, здійснена 1965 року, 2014 року оцінювалася у понад 50 мільйонів доларів.

Гейтс уперше зустрів Баффетта 1991 року на заході, організованому Білловою матір'ю Мері. Вони відразу товаришували. 2006 року газета Guardian цитувала слова

Гейтса про те, що Баффетт «дивиться на речі дуже незвично і просто». До того ж вони обидва мали схоже почуття гумору і переважно подібні політичні симпатії: симпатизували Демократичній партії. Навіть смаки в їжі у них схожі: попри багатство та регулярні візити на бучні бенкети, обидва досі залюбки їдять скромні гамбургери. Також вони обидва відзначаються тяжінням до ощадливості, наприклад, коли ця парочка поїхала до Китаю, вони вирішили харчуватися в «МакДональдсі», а Баффетт оплачував їжу ваучерами на знижки, які постійно з собою носить. Однак вплив Баффетта на свого юного приятеля був значно масштабнішим, аніж навпаки.

Наприклад, саме завдяки йому Гейтс доволі серйозно захопився грою у бридж. (З огляду на те, що Гейтс уже давно залюбки грав у різні ігри, видається трохи дивним, що він не прийшов до бриджу — ідеальної карткової гри для тактика — іще раніше.) Ще важливіше те, що Гейтс приписує Баффеттові визначальний вплив на свій підхід до комерції. У промові, виголошеній в Університеті Сан-Хосе 1998 року, він заявив: «На мій погляд, Воррен вплинув на мої думки про свій бізнес і мої думки про управління ним більше за будь-якого бізнес-лідера». Показово, що сам Баффетт ніколи не вкладав гроші у Microsoft, але тільки тому, що дотримується правила: інвестувати лише в галузі, які він однозначно розуміє. Комп'ютерний бізнес цій його вимозі не відповідає. Втім, він із легкістю визнав наявність у Гейтса підприємницької жилки, сказавши 1992 року: «Не мені судити про його технічні здібності, але розуміння бізнесу в нього, як на мене, надзвичайне».

Однак нащадки однозначно вважатимуть найважливішим плодом їхньої дружби Баффеттів вплив на Гейтсову

філантропію — у плані фінансової та моральної підтримки й формулювання стратегій (див. с. 175). Це визнає сам Гейтс, який 2008 року заявив у програмі «Чарлі Роуз»:

Воррен Баффетт найближчий до статусу моєї рольової моделі завдяки цілісності, розважливості та радості, які він вносить у все, чим займається. Я досі навчаюся у свого тата, я й досі навчаюся у Воррена, а приймаючи рішення, часто намагаюся уявити собі, як би вони підійшли до проблеми.